"UD gjennom 100 år"

Taler	Dato	Sted
Jan Petersen	7 juni 2005	Oslo

Omstendigheter
Åpning av utstillingen "UD gjennom 100 år"

Kjære forsamling - hjertelig velkommen!

Utenriksdepartementet og utenrikstjenesten er ett hundre år.

Vi er samlet på 7. juni plassen for markere dette - ja, for å feire dette. Det gjør vi med en utstilling som viser glimt av vår virksomhet og av vår historie.

Datoen 7. juni betyr mye i norsk historie. Her ved statuen av Kong Haakon VII er det nok å minne om 7. juni 1945 da Kongen kom tilbake til et frigjort Norge. Nesten 40 år hadde det da gått siden det unge kongeparet med kronprins Olav på armen, steg i land på Honnørbrygga.

1905 var et begivenhetsrikt år.

I september hadde Norge og Sverige klart å inngå kompromisser og komme til enighet på fredelig vis ved forhandlingene i Karlstad.

Den 26. oktober anerkjente kong Oscar II Norge som adskilt fra unionen med Sverige. To dager etter sendte utenriksminister Løvland anmodning til andre land om å anerkjenne Norge, og 30. oktober kom det første svartelegrammet, fra Russland. Den 3. november var den første utenlandske utsendingen, fra Storbritannia, på plass i Kristiania.

Men før dette, den 7. juni, hadde Stortinget fattet det nær sagt revolusjonerende vedtaket om oppløsning av unionen.

Begivenhetene i 1905 ble utløst av et utenrikspolitisk spørsmål - konsulatsaken.

Norsk skipsfart trengte representanter i utlandet som kunne sikre deres interesser på best mulig måte. Norge ønsket å føre en selvstendig utenrikspolitikk. Vi ville ha en egen plass i det internasjonale samfunn.

Det kongelige utenriksdepartement ble etablert midt i omveltningene i juni 1905, av utenriksminister Jørgen Løvland og av embetsmenn fra det norsk-svenske utenriksdepartement.

Utenrikspolitikk handler om å ivareta våre nasjonale interesser. Det kan ikke et land gjøre alene.

Nasjonale interesser, som sjøfart og handel, sto sentralt i 1905. Det gjør det også i dag. Men det som har skjedd med utenrikspolitikken siden 1905, er at de viktigste nasjonale interesser bare kan realiseres gjennom internasjonalt samarbeid.

Utfordringer knyttet til for eksempel forurensning, matvaresikkerhet, rammebetingelser for handel - og ikke minst fred, sikkerhet og stabilitet - kan bare møtes gjennom internasjonal samhandling.

Vi må ha et godt forhold til andre land, vi må bygge allianser, og vi må delta aktivt i internasjonale organisasjoner for å få til dette. Og vi må være synlige.

Det er dette som er Utenriksdepartementets og utenrikstjenestens oppgave.

Norge befinner seg i et fredelig hjørne av Europa og er et rikt land materielt sett. Det hviler derfor ekstra forpliktelser på oss. Det gir norsk utenrikspolitikk store muligheter. Vi har et ansvar globalt sett. Vi må yte, der vi kan.

Ingen oppgave er større eller viktigere enn fredsbygging.

Fredsdimensjonen lå som en grunnleggende erfaring fra 1905. Dette er en tradisjon vi skal være stolte over. Norge har de siste årene påtatt seg meglerroller, eller tilretteleggerfunksjoner, ved internasjonale konflikter.

Det er i vår egen nasjonale interesse å bidra til fredsbygging i konfliktområder andre steder i verden.

Hensynet til fred og sikkerhet har også stått sentralt når norsk utenrikspolitikk har foretatt avgjørende veivalg. Vi valgte først nøytralitet og medlemskap i Folkeforbundet, senere en sikkerhetsmessig tilknytning i NATO og et aktivt internasjonalt samarbeid i FN. Vi er integrert i Europa. Nå står mulighetene i Nordområdene i fokus for norsk utenrikspolitikk.

Utenrikstjenesten skal også ivareta enkeltpersoners interesser. Nordmenn reiser mer.

Sjansen for at også nordmenn rammes når katastrofer inntreffer utenlands er stor. Utenrikstjenesten må ta høyde for dette. Mange dyrekjøpte erfaringer ble gjort under flodbølgekatastrofen. Vi skal stå bedre rustet til å møte neste krise.

Forandring er en permanent tilstand som utenrikstjenesten har levd med i hundre år, i møte med nye arbeidsoppgaver, nye og globale trusler - ja, for ikke å snakke om nye land og nye internasjonale organisasjoner.

Utenriksdepartementet og utenrikstjenesten teller i alt 2.200 ansatte, og omlag 1.500 er til enhver tid ved de 100 utenriksstasjoner verden over. Dette krever tilpasningsevne og mobilitet, av tjenesten og av den enkelte.

Vi må samtidig beholde fotfestet i norsk kultur og norsk samfunnsliv. Vi skal representere Norge på en god måte ute, være interesserte og lyttende.

Vi skal nå få se utstillingen 'UD gjennom 100 år'. Den er spesielt rettet mot unge mennesker, og vi må alle se utstillingen med 'unge øyne'. Vi kan bruke utstillingen til å lære mer om utenrikstjenesten, komme bak dens myter, og få innblikk i tjenestens konkrete oppgaver.

Det er derfor en glede for meg - på vegne av 'hundreåringen' - å kunne si; gratulerer med dagen og velkommen til utstillingen!

Kilde
www.regjeringen.no

Emneoversigt
1814, 1905, 1945, Fred, Jubileumstale, Krig, UD, Utenriks, Utenrikspolitikk, Åpningstale

URI